

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

BIS IN MENSE PRODIT

Pretium annuae subnotationis, *ante solvendum*, in Italia est Libellarum 10;
ubique extra Italiam Lib. 15, M. 12, Sch. 12, Doll. 3, Rubl. 6, Flor. 7 $\frac{1}{2}$.

Inscriptiones et omne genus indicationes pretio aequissimo referuntur, quod est in extremis commentarii paginis
Lib. 0.50 pro *unoquoque centimetro quadrato*.

Cuncta mittantur ad ARISTIDEM LEONORI equitem, commentarii *VOX URBIS* possessorem et administratorem

ROMA — Via Alessandrina, 87 — ROMA

Subnotatio fieri potest:

IN ITALIA

Apud DISCLÉ, LAFEVRE ET SOC.

ROMAE, Via Santa Chiara, 20-21.

IN BELGICA

Apud DISCLÉ, LAFEVRE ET SOC.

BRUXELLES, Rue de la Montagne, 22.

IN ANGLIA

Apud BURNS AND OATES

LONDON W. - 25, Orchard Street.

IN CIVITATIBUS FOEDERATIS AMERICAE SEPTENT.

Apud COMMISSIONARY OF THE HOLY LAND.

NEW YORK, 145 W 95th St.

IN CANADA

ET NEWFOUNDLAND

NEW YORK (U. S. America), 145 W 95th St.

IN GALLIA

LIBRAIRIE VIC ET AMAT

PARIS, 11, Rue Cassette.

IN HUNGARIA

Apud C. B. LIPTAY, CORRISP. DE HONGRIE

BUDAPEST, Palais du Peuple National.

RERUM INDEX

INDICTO LITTERARUM CERTAMINI ADDITI DIES

AD LEONEM XIII PONTIFICEM MAXIMUM

DE BELGICIS PERTURBATIONIBUS

DE LUDIS DISCENDI APUD ROMANOS

IOSEPHI PARINI NOTITIA CENTESIMO VERTENTE ANNO AD EIUS OBITU

EX HELVETIA - De Sancti Mauriti Agaupensis monasterio

TITIANI VECCELLII TABULA DEIPARAM IN CAELUM ASSUMPTAM REFERENS

VOLATUTUSNE HOMO?

NOVA DIES IN GLACIALI OCEANO CONDITA

VITA PUNCTI VIRI CLARIORES

OPERARIORUM CONDITIO APUD DANOS

ANNALES

PUBLICI PER ORDEM COETUS LEGIBUS PERENDIS

LIBRORUM RECENSIO

ARNIGNATA

In tertia operculi pagina:

PER ORDEM

VARIA: Quid in russis vaporitranis pro Deo - Quae amittantur facilius -

Lepidum repertum - loci

Vox Urbis.

D. Card. Iacobini.

Romanus.

I. Iachino.

D. Tamilla.

A. Sordet.

X.

H. D. V. Pierallice.

A. Costaggini.

C.

A. Viefflot.

Poplicola.

Scriba.

I. F. - H. P.

C. A. Melander.

Viator.

P. d. V.

ROMAE

EX OFEICINA FORZANI ET SOCI

M DCCCXCIX

AB ANNO 1829 CONSTITUTUM

*** ROMA in ITALIA ***

In Foro Campi Martii, 6

Præcipua Tempia cereis instruit ubique terrarum. In Asiam, Africam et urbem Constantinopolim mittit ingentia rerum huiusmodi pondera, pretio *francs* 180 pro singulis 100 Chilogramm. Si vero ab America aut ab Australia petantur onera (300 Chilogramm. ad minimum), pretium erit *francs* 200 pro 100 Chilogramm.

Nulla inane. Invenitur res in proximorum a potentibus designatum portum deferitur.

Gradate pariter, quae molantur, arce assereantur

Calvis quarenti implicatio erit minor.

LE LAUDI LATINE

NOTE: CONTINUED ON EXPRESSAR

STATI VARI ET NUMERO ET PRETIO

IL CANTICO DEL SOLE

SAN FRANCESCO D'ASSISI

S. Maria degli Angeli, presso Assisi, tip. della Porziuncola, 1897

Hoc libello praeter venustam praefationunculam a Paulo Sabatier viro rei longe peritissimo conscriptam, continentur laudes latinae cum interpretatione italica, *Canticum Solis*, necnon illa *Speciali perfectionis* capita, quae Canticis originem exposuit, aliisque permulta. Libellum, quem proxime adhibeantur ad parvam *Bibliothecam Franciscanam* comparandum, Iulius Salvadori, litteris tradendis doctor egregius, maxima sollicitudine curae. Romae apud commentarii *Fox Urbis* Administrationem venit in 0.50, in pauperum levamen.

Desclée, Lefebvre & Soc.

LIBRERIA CATTOLICA INTERNAZIONALE

ROMA - Via Alessandrina, N. 51 e 52 - ROMA

ROMAE - Via S. Chiara, 20-21 - ROMAE

**OPUSCULUM SCULPTIT QUAE SUNT
 AD SIMULACRA, ALTARIA, SACELLA
 AEDICULAS**

H. GRISAR S. I.

in Basilica Lateranensi,
Libriana, Laurentiana extra muros, Transiberina,
Eudoxiana, etc.

STORIA DI ROMA E DEI PAPI NEL MEDIO EVO

Para I (Tria volumina):

ROMA SUL FINIRE DEL MONDO ANTICO

Veneunt Lib. 20.

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

ROMAE - Via Alessandrina, 87.

MONITUM

Eorum omnium, qui in posterum inter commentarii socios recenseri volunt, subnotatio fieri potest a superioribus kalendis Iuliis.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

PRETIUM SUBNOTATIONIS:

In Italia: Lib. 10 — Ubique extra Italiam:
Lib. 15, M. 12, Sch. 12, Doll. 3, Rubl. 6, Flor. 7 1/2.

BIS IN MENSE PRODIT

POSSESSOR ET ADMINISTRATOR:

ARISTIDES LEONORI, eques,
ROMAE - Via Alexandrina, 87.

INDICTO LITTERARUM CERTAMINI

ADDITI DIES

LITTERARIUM de scribenda latino eloquio narratione, praemiis constitutis, certamen, kalendis Ianuariis, sociis proposuimus nostris, simulque Iulium mensem constituimus, quo exarata a singulis opuscula mitterentur.

Quinque narrationes accepimus, in fronte voluminis ac secretae epistolae thecae dicta haec praeserentes:

1. Excellentissima virtus iustitia.
2. Cursu peto ardua momis.
3. Spes animos auget.
4. Qui cupit optatam cursu contingere metam,
Multa tulit fecitque puer, sudavit et alsit.
5. Inter naturam et artes.

At una cum opusculis plures sunt redditae epistolae, in quibus una vox fuit ac deprecatio, ut adderentur utiles missuris dies, quum plerique suis curis districti, vel nondum incepta absoluerint, vel absoluta non emendaverint: idque se vel aestivis feriis, vel autumnalibus otis facere posse affirmaverint.

Nihil adeo nobis insuetum est atque invisum quam summum illud ius, atque atrox iustitia, quae summa iniuria recte appellantur; et nihil pariter adeo triste, quam iustis sociorum desideriis, quantum quidem in nobis est, non obsequi.

Morem itaque gerentes petentibus, constituto certamini adeundo utile tempus, forealem diem Octobris ultimam decernimus ea lege, ut ex distributorii sigillo constet opusculum pridie kalendas Novembres fuisse in Urbem dimissum.

Atque hoc quasi responsum sibi habeant ii, qui nobis ex America et Asia de re scripserunt; iuste quippe queruntur suo damno esse diuturnum iter vicesque maritimae navigationis.

Qui vero illa quinque, quae superius relata sunt, accuratiori stylo emendare voluerint, perficiant profecto, mittantque ad nos iterum opuscula. Hoc autem precamur, ne eodem titulo iterum signata prodant; nam iudices nostri arce pagitico quasi more sententiam ferent, non modo vultus, sed etiam scriptorum nominis incuriosi, ut non famae, non celebrati, non loco, non genti, non generi, sed unice meritis praemium tribuatur.

Cetera de re iisdem conditionibus propositis permanent, prout in commentarii n. I, ann. II, enucleantur.

Vox Urbis.

AD LEONEM XIII P. M.

Numinis instinctu Calpem superasse Columbus

Fertur, et ignolo vela dedisse mari:

Per frela, per syltes, tenebrosa per aequora classem

Exiguam occidua ad litora nauta tulit.

Ut Christum victorem Americae inferret agresti,

Molliretque feros religione animos.

Nunc nova iactatur violenta turbina classis,

Caecaque inoffensum per vada quaerit iter.

Non terram illa novam lēlital, non quaerere regna

Nilitur, at fessis ne obruat unda rates.

Incumbunt pelago, vastosque ad sidera fluctus

Atollunt venti: vortice torquet acri

Unda furens inopum cymas, regumque triremas,

Haeque illuc meritas, immeritasque rapit.

Et tua per medias, o Maxime Nauta, procellas

Urgetur crebris parvula navis aquis:

Eia age, rumpe moras, nulu tumida aequora mulce,

Voca fuga nubes, sol micet axe novus.

Eia age... Sed subito pelagi cecidit fragores,

Et rapidae venti terga dedere fugae.

Te duce dat Zephyris classis sua vela secundis;

Apparent portus, linteae nauta legit.

Oplati portus, statio gratissima pacis:

Iustitia una illic iura dat in populos.

Hanc bona spes, hanc alma fides deducit euntem,

Hanc sequitur castus religionis amor.

Magne Leo, venerande Leo, tibi militat aether,

Militat et domitis subditus auster aquis.

Tu solem pelago revebis, maiorque Columbo,

Non iterum Europae barbara regna dabis:

Nuncius at pacis, pulsa formidina, terribis

Temporis adducet aurea secla novi.

Voluit in gyrum iam quinquagesimus orbis

Quo tua frons viliis est redimita sacris:

Auguror, ante tibi festus non transeat annus,

Quam sint auspicii somnia vera mei.

D. Cardinalis Iacobi (1).

(1) Hanc elegiam, quam pro sua humanitate nobis edendam tradidit, Emus. vir accepit auspiciis die xix Februarii M DCCC XCIX, quo tempore Nuncii Apostolici fungebatur munere ad Aulam Olysioponensem.

DE BELGICIS PERTURBATIONIBUS

MERITO quidem, cum exortae recens seditiones Belgicam perturbare audiat, haud multos homines effugisse putavi attestaciones vel ab adversantibus catholicam doctrinam diariis sponte prolata, tot irarum abditas causas minime esse ex opificum egestate repetendas. Et sane proposita ab administris de iure electionis popularium oratorum nova rogatio, catholicorum factionis, ad eversa civilis societatis fundamenta instauranda, praedens consilium visum est: nil igitur mirum contrarias sectariorum turmas ad arma usque venire, ut quovis pacto quominus lex fieret impedirent.

Insana tamen et incongrua agendi ratio est: dum quotidie, tot iam ab annis, ex quavis Europae natione contra gerendarum rerum publicarum condiciones tot querimoniae extolluntur, si quid optimi doctique viri, ut medelam afferant, aggrediantur, praedicant atque denunciant hoc modendi generis excitari partium fervorem et ad bella civilia succendi.

Quamquam et novitas satis quae fuerint iurgiorum exordia retinenda, nec popularium furium stant lata tutela decepti sumus; planeque perpereximus, id unum vulgi turbatorum esse consilium, propositas a catholicis rogationes frustrare, plebisque animos ab iis aversos socialistarum doctrinis magis in dies devincere.

Quorum tamen consiliorum, quae, nescio quofato, neglectis non tantum fidei, quam et rationis et ipsius naturae documentis, condepta sunt, cultis planum est coniectare qui sint fructus futuri.

Nulla igitur satis ampla laus est, quae doctissimis fidelibus viris tribuatur, qui diurno nocturnoque studio hodiernas civilis consortii condiciones perscrutantes, hinc ex Evangelii doctrina, inde ex historiae documentis atque ex praecipuis aetatis nostrae necessitatibus, remedia mutuari et aptare conantur. Haec inter vero, quod vulgatum iam omnes habemus, potissimum illud existimatum est, ut ad irrefrenatam in nosmetipsos studium coercendum, quo post gallicas seditiones a saeculo laboramus, iuxta civiles munera, studiorum, arduum laborumve ordines conveniamus, atque hodierna legislatorum eligendorum ratione omnino innovata, viris ex quovis sodalitate rite delectis, reipublicae legibus gubernandae sit cura commissa.

Si enim id primum est optimae reipublicae munus, ut civibus suis singulis delabentis huius vitae officia et labores, non solum vi publica ipsa tueatur, sed quam maximis licet commodis leniores faciat, a selectis ex quovis ordine viris, qui cuiusvis vivendi generis necessitates optime calleant, longe meliori prudentia obtineri posse reputatur.

Nam et ab adversariis etiam, qui non nimio partis studio flagrant, gallicis illis documentis potissimum

studium grammaticae in Urbem intulit Crates Mal-
lotes, Aristarchi aequalis, qui missus ad senatum ab
Attalo rege inter secundum ac tertium punicum bel-
lum sub ipsam Ennii mortem, cum regione Palatii
prolapsus in cloacae foramen crûs fregisset, per
omne legationis simul et valetudinis tempus plurimas
acroasis subinde fecit assidueque disseruit, ac nostris
exemplo fuit ad imitandum » (1).

Quo in loco animadvertendum est Attalum anno 590 post fratris Eumenis mortem imperium suscepisse, Ennium vero anno 584 vitam obiisse. Ex quo hoc coniciendum est: aut Cratetem Romam illico post Ennii mortem non venisse, aut, si venerit, Attalum nondum regem, verum in regni administratione fratris Eumenis socium fuisse.

I. IACHINO.

IOSEPHI PARINI NOTITIA

CENTESIMO VERTENTE ANNO AB EIUS OBITU

Integer vitae scelerisque purus.

Hon. Car. I, 23, 1.

Non alienum videtur in hoc commentario pauca de Iosepho Parinio poeta disserere, centesimo vertente anno ab eius obitu. Is enim et omnino poeta popularis fuit, cum omnem suam ingenii et orationis facultatem ad communem direxisset utilitatem, et summus perfectusque civis ita, ut Italorum indolem quasi praeferre videretur.

Natus humili genere (eius enim pater sericarius mercator fuit), anno MDCCXXIX post Christum natum, in vico nomine Bosio, ad Euclim lacum sito, a parentibus Mediolanum est deductus, ibique litteris operam dedit. Cum in summa paupertate esset, forenses chartas transcribens atque pueros privatim mercede docens, suam parentumque vitam sustentare vix poterat.

Vigesimum quintum annum agens in sacerdotium venit; quare aditus ei patuit ad ditissimas familias ac nobilissimas; neque enim, ut tunc erant tempora, alia suberat ratio humili loco natis adeundi potentiores. Nam mediolanenses optimates quum a maiorum virtute descivissent, adeo indocti et superbi erant, ut quasi a Diis se ortos putantes, plebem et infimam multitudinem valde contemnerent. Nihil grave in eorum occupationibus, circulis, disputatio-

...convivia; nihil digni magnis et praeclaris
 ...moliter viventes otio et luxuria difflebant.
 ...enervae, mirabiles catamiti
 ...curat; dum comestur, dum curru vehuntur, dum
 ...spectaculis timentur, erat consumptus
 ...facile praebentes assentatori-
 ...adulari se facile aiebant. Verum Pa-
 ...seque serviliter addidit neque venera-
 ...quamquam; quin etiam nihil utilius patriae
 ...quam ut optimatum vitia et leves at-
 ...mores libere proferret atque ride-
 ...acri adhibita ironia. Qua ex re multas inimici-
 ...atque in calumnias incidit. Pari constantia
 ...Cisalpina republica a Napoleone con-
 ...enim, acerrimus communis libertatis propu-
 ...ad rempublicam accessit. Sed paulo post
 ...animadvertisset eos, qui reipublicae praeferant
 ...sic utilitatem civium tueri, ut omnia, quae agerent, ad
 ...se referrent, eosdemque homines esse non tam com-
 ...mutandarum rerum, quam evertendarum cupidos, ab
 ...eorum conspectu fugiens abdidit se, quantum licuit, e

litteris tantum intentus, extremum tempus aetatis consumpsit. Qua vero animi constantia atque innocentia fuerit, cum ex omnibus eius carminibus, tum vel maxime ex nobilissimo illo, quod de se scripsit, quodque *Lapsus* inscribitur, apparet. Hieme enim Mediolani in angiportu ambulans in imbre et frigore, pedem offendens in pronum male ruit. Subrident pueri; et homo quidam sollicitus accurrens, eum subleuat et: « Quid carmina illa tua », inquit, « fundis, quibus in maxima celebritate atque in oculis civium vivis? Pauper es atque inops; nihil habes, ut frigora et imbres vites. Potentes homines potius vel qui potentibus imperant adi, auxiliumque multis cum lacrimis pete; aut si dulcia in eos carmina fuderis, dives eris illisque carus ». Male suadenti civi vehementer iratus Parinius haec profert: « Civis probus ad id animum intendit, quod detracta omni utilitate sine ullis praesentibus fructibusque per se ipsum iure possit laudari. Quod si senio confectus in summa versetur inopia, auxiliumque libere et clam petatum nullum a civibus accipiat, animo non cadit, sustentatur recta conscientia sua ». Magnifica plane verba et magno viro et sapiente digna! Tum Parinius gratus homini ob allatum auxilium, sed eius consilium contemnens, culpa vacans domum rediit.

Simplex et apertus, veritatis cultor, fraudis inimicus in nullo claudicavit officio. Nam vitae genere delecto pauper atque inops in vitae perpetuitate esse maluit, quam institutorum morum mutationem facere, quam sibi ipsi non constare. Diem obiit supremum xviii kal. Sept. anno mcccxcix.

Parinius igitur ab ineunte aetate praestantissimum ingenium contulit ad poeticam; et nondum annorum XXIII alieno nomine nonnulla edidit carmina, ex quibus magnam exultationem collegit, quae tamen postea repudiavit, cum eximiam formam, quam mente intuebatur, expressam iis non reddidisset. Quam quidem formam consequutus (diu enim graecis litteris et latinis operam dederat) lyricum poema summa cum laude tractavit ita, ut in eo genere aetatis suae poetarum princeps existeret. Sed quoniam singula carmina persequi longius est, quam ratio huius institutionis disputationis postulat, id unum dicam, Parinium plane suum esse, sive virtutes bonorum civium exprimit, sive effusam saeculi licentiam insectatur, sive civium luxuriam contemnit, sive denique agricolarum voluptates et locorum amoenitates prosequitur.

Sed poeta noster praeter ceteros in saturâ excellit. Namque tota eius gloria nobilissimo et maximo illo poemate ad docendum composita, quod *Dies* inscribitur, continetur. Is enim in ea tempora incidit, quibus, uti supra diximus, nobilium hominum ridiculi mores materiam satirico carmini praebent. Itaque *perpetua* utens *ironia*, iuvenem nobili genere natum graviter, ut qui in suo officio est, docet quid illi faciendum sit mane, quid meridie, quid vespere, quid denique nocte instante. Hoc modo omnes leves et ridiculas optimatum occupationes describit, easque sic exprimit et ante oculos ponit, quasi res agatur, non quasi narretur. Atque ne eadem res legentium animis taedio esset, narrationes et descriptiones praeclarissimas interjicit, uti fabulam illam Cupidinis et Hymenis, ut originem pulveris, quae *cypria* dicitur, ut vulgatissimum illum digressum, qui est de domina efferata et de servo. Quid porro dulcius inveniri potest quam et primae partis diei, et meridiei et noctis descriptiones, quae picturae proprie dici possunt? Omnia autem splendidis coloribus et praeclaris sentiis, omnia imaginibus grandibus et verbis aures mulcentibus incundissime, unde acris existit ironia, illuminantur.

Legendus sane est hic poeta cum omnibus, tum vel maxime iuvenibus, et maximis honoribus afficiendus, si quisquam alius, hoc centesimo a suo interitu anno. Is enim, qui ubique in suis carminibus summus magister optimae disciplinae et severitatis est, quique perfectum sibi opus esse existimavit si cives suos probos reddidisset, ingenium alere facile potest.

D. TAMILIA.

EX HELVETIA

De Sancti Mauriti Agaunensis monasterio.

QUONIAM in commentario *Vex Urbis* si quid ex Helvetia scripti miserim, id quoque libenter accipiendum esse audivi, placet hodie pauca (quoniam Helvetii) de illustri Sancti Mauriti Agaunensis monasterio dicere. Res est digna quae humaniorum doctrinarum commentum lectorum attentionem nonnulli retineat. Vix enim Romae esse quamplurima sacrae fidei monumenta; haec enim urbs cui id a Deo collatum est ut, modo armis, modo sacris doctrinis, orbi imperet. universo, secundo sanguine martyrum intusgi ac renovari debuit, ex qua demum, velut rivuli ex fonte, vera religio per omnem civitatem ac locum dimanaret. Verum, an sit aliquis trans Alpes locus, aliqua civitas, quae gloria martyrum et antiquitate possit laudibus Agauni certare, non ausim dicere. In hac enim amoenissima Rhodani valle, avita fide magis et sinceritate morum quam niveis cacuminibus conspicua, integra legio: Secunda Flavia Felix Thebaeorum, Maximiano imperatore qui Octoduro stativa posuerat, anno 303 pro aris Iesu Christi occubuit (1).

Ro, decurrentibus saeculis, conflumere plac peregrinantium turmae; eo, venerabundi, sacrum humum, sanguine Maurithi, Exuperi, Candidi, Victoris madefactam, peculati sunt viri celeberrimi et sanctissimi. Ep. venerabili summi pontifices quinque: Stephanus III, Leo III, Leo IX, Eugenius III, Gregorius X; doctores sancti quattuor: Ambrosius, Hilarius, Anselmus, Franciscus Salesius; his adsciscendi sunt Martinus, Avitus, Eucherius, Germanus ceterique antistites innumeri, quorum nomine et doctrinis fulget sancta Dei Ecclesia.

Hoc monasterium auzere olim divitiis, et vivique do-
nis, ut omitiam ceteros, sanctus Sigismundus, Carolus
Magnus, piissimusque rex Ludovicus IX. Nam etsi vi-
demus multa ab herilibus profanis edita constantiae
exempla quae consequentium deinde aetatum laudem
atque admirationem concitaverunt, haec quaecumque
sunt, vix aestimationis alicuius digna reperiuntur, si illa
cum invictae huius Felcis Thebaeorum legionis fortitu-
dine comparare voluerimus.

Non defuere viri, nostra praesentium aetate, qui nostrae gloriae invidi, tam illustre martyrium, impio ausu, in dubium vertere conati fuerint. Verum frustra labor ab his sacrorum contemptoribus fuit susceptus, qui tot ac tanta totius antiquitatis testimonia missa facientes, indeficientemque populorum religionem, qui Agaunum votum adimplendi gratia conveniunt, flocci pendentes, inter fuitiles vulgi ignari fabulas Mauriti et sociorum martyrium referendum contulerunt. Infinitus enim, si velim numerare fide dignissima testimonia quae apud historicos facile quisque legat (2).

Iam vero ad Agaunum redeamus, et a quo nomen acceperit, quis fuerit situs, quae historia, paucis inquiremus. Postea, si gratum nos fecisse egregiis lectoribus noverimus, plura adiciemus de tam praecario orbis catholici ornamento.

(1) Non ita multis abhinc annis repertum est in agro, quem Verolley patria lingua dicunt, propterea quod sit verus martyrii locus, aeneum numisma pretiosissimum, cuius haec est subscriptio:

GENIO POPVLI ROMANI

(2) *St-Maurice et la légion Thébéenne*, par BERNARD DE MONTMELIAN, 1888.

(1) *De grammaticis*, 1.

TITIANI VECELLII TABULA DEIPARAM IN CAELUM ASSUMPTAM REFERENS

ANNO 1518, die mensis Martii vigesima, cum sancti Bernardini solemne festum celebraretur, populo Venetum universo templi B. M. V. (vulgo *de Frari*) aditus iterum patuit, ut nuper expositam super altari maximo Titiani Vecellii tabulam primo conspiceret, cuius pingendi mandatum iam usque ab anno 1516 summo pictori collatum fuerat, fratrumque minorum moderator marmoreum pro eo septum iam parari curaverat. Cum vero pictor tamdiu moratus esset, antequam tabulam absolveret, fratrum animos aliquantulum irritaverat expectatio, nemque ita auxerat, ut, cum tradita est, minus accepta parumque probata ipsis visa fuerit.

Sed huius iniustae existimationis taedium populi universi laudibus cito deletum est, qui ad magnificum sancti Bernardini festum, quod in templo habebatur, tabulae videndae cupiditate indesinenter confluit. Adfuerunt immo inter ceteros Marinus ille Sanutus, qui *Venetos Annales* scripsit, et Adurnus, Caroli imperatoris vicarius, qui postremo mira tabulae pulcritudine correptus, illam Franciscus eripere secumque abducere secreto deinde tentavit.

Scelestus autem hic comatus id effecit, ut tabulae quidam suis custodibus revelaret, qui proinde illam magno semper affectu in sua ecclesia servaverunt, usque dum, gubernatorum iussu sublata, in Venetam Academiam translata est.

Quod quidem invita Minerva videtur admissum; nec locus enim aptus, nec lucis modus nunc tabulae sunt, quorum habita ratione ipsa depicta fuerat; exinanito namque circum spatio, atque dempta altaris altitudine, apostolorum praecipue, quae in inferiori parte moventur imagines, longe aliter quam pictor senserat, oculos percellunt.

Sed his minime obstantibus, summa elucet in singulis tabulae partibus pingendi ars, ut merito alteram ex optimis Titiani illam hodie omnes habeant; nec aliter profecto aequales iam senserant, qui vix ac Assumptam hanc Deiparam sunt demirati, Venetum scholes magistrum ac principem auctorem salutarunt; quem deinde titulum posterius confirmaverunt.

X.

VOLATURUSNE HOMO?

SUPERIORIBUS commentariis (I) consideravimus navigationis aëriae desiderium alte priscis haec, et variis casibus historica gentium monumenta implevisse. Modo speratum, modo desperatum est; atque interea mentes hominum de Pegaso, de Hippogrifo phantastice multa, haud aliter ac si fictis illis animum solarentur, qui rem ipsam factis occupare non possent.

At quæstio hinc diebus, a saeculo conamina sunt, multa circa adinventis, multis circa tentatis, proxima adipiscendo aëris imperio humanum genus videtur; ac tale in negotium eruditus vir Iosephus Colombo, optimis ad argumentum disciplinis imbutus, in italico commentario, cui *Nova Antologia* nomen, pulcherrima edidit, quae summam referre, anacephalon quidam, fas est.

Acutus vir opportune ex historia orditur; nam, quae diversa nunc elucubratione, nunc experimento ali proposuerunt, nobis et emolumento et sapientiae et militati esse queunt, ut ea vitemus in quibus ipsi erraverunt, ea teneamus in quibus ipsi profecerunt, eaque addamus quae eis defuerunt, et illa, quae eis exigua fuerunt, uberiore Minerva, ut aiunt, amplificemus, ac sperandis aequemus.

Atque illud in primis ardet, quod iudicet inter duo navigationis aëriae genera, nempe inter volatum homini addendum fabrefactis alis, et inter vehiculum

(1) Cfr. ann. II, num. VII.

rarioris aetheris plenum, aerostatum, cui scirpus, vel navigium gestans hominem circumactis funibus appendatur.

Postrema haec auctore Mongolfierio facta sunt, atque, ut vir noster ait, quasi patefacto faciliore aditu,

contra conantibus, itemque porrectis alis firmisque in aëre quiesceret, seu vultur et aquila. Aerostata Mongolfieriana, plus minusve regentium et gubernantium obtemperantia industriae, magni habiles sunt, et habenda tempore belli. Captum quippe

(Deipara in Caelum Assumpta (Titianus Vecellius pinxit).)

animos a pristino studio averterunt, in quod Leonardus da Vinci et Borellius enixe incubuerant, qui duo non hominibus quaerenda illa putant, quibus elevati in potestatem aëris ferrentur, sed illa, quibus ipsi semet elevent et aëri dominarentur.

Funditus diversum, prorsusque alia ratio est; Leonardus enim et Borellius remigium alarum homini quaerebant addendum, quo, more volucrum, sese quo vellet et quaquaversus ageret, frustra ventis

aerostatum ad Fleurum, prima Gallorum republica, magna adipiscendae victoriae causa fuit; iterum Gallia aerostatis usa in Tonchinensi bello feliciter est, atque his Bac-Ninh, nullo armorum fragore, in sum redegit imperium.

Ecquid si desuper hostis aerostato impendens, aut aerostatorum classis vel acies dispendentes pilas et igneas in subiectum exercitum urbemve deniteret? Cautum hoc est in concilio pro malis belli

Inter omnes, qui de Agaunensibus bene meriti sunt, princeps omnino eminet sanctus Sigismundus, rex ille Burgundorum, qui secundae uxoris calumniis, circumventas, filium Sygericum, quem de primo matrimonio habuerat, anno 512 interfecit. Mox tanti sceleris dolore

2nd postmaster printer colors in 1817 & 18

A. SORDET.

(Cic., Pro Cluent., 51).

[illegible]

Pons Rhodano iunctus ad S. Mauriti Agamenensis.
(1. Castellum eo loco aedificatum, ubi olim castrum Caesaris exstabat. - 2. Ferrei itineris cuniculus, cui finis prope abbatisae plateam).

Flammiferorum thecam promptus obtuli, dum ille suam per innumeras indumentorum suorum peras quaerit. Ille gratus accipiens gratias agebat; ego, qui operarium abeuntem (ergo stomachantem insana otia Belgarum) in illo animadverteram, tali meae viae comite gestiebam; novissima enim atque abdita illius otii consilia a non probante, vel a rebellante, et saltem a descisciente socio rescirem.

Hinc, qua familiaritate viatores cum viatoribus utimur: «Tunc, quaero, et excedis, o sodes? Utrisque una erit igitur via».

«Danusne quoque tu?», ille mihi retulit.

Tunc ego: «Tu Danus! Atqui ego Gallus. Via e diametro opposita utrique. Fortasse eadem causa; siquidem has ferias detestor, quas non consilium, non utilitas affert, sed obscura quaedam praecipit vis et machinatio, coniurantibus praecipuis, et coniurationis tantum capitibus profuturas; nobis operariis (parcite, o carissimi vos, mendaci semel in vita, quamquam... tunc et operarius ego eram, qui fumo nicotiano operam vehementissimam navabam), nobis operariis, dico, nihil, praeter damna, allaturas».

Haec ego bona dixeram fide; praesertim cum ille totus in me esset audita, intentusque ora teneret, autumans illum verba mea probe intelligere.

Poll; cetera postea novi, vix unum et alterum de multis meis vocabulis intelligebat; quinimo sensa sermonis accipiens impar erat reddendis.

Hinc, inter me et hunc, novus et penè ridiculus colloqui modus. Homini neque belgica, neque teutonica sermocinatio, sed quidam dialectus fere ambobus hisce linguis extraneus, qui ab utrisque tantum distabat, quantum a Parisiorum vel Engolismensium sermone eloquium distat Armoricum.

Nutibus, verbis nostris, alienis, mutatis, mutilatis, fractis, et confractis loquebamur; utrique desiderium idem dicendi, et nil intentatum relinquendi, ut amicus amicum intelligeret; utrique herculeus labor, perque omnia circum quæsitae indicia, voces, nutus, remotissima et proxima quæque, siqua putarem datura modum, quo sensus verborum arriperetur.

Nescio utrum ad unguem nec ne prolata fuerint, quae intellexi; sed credo ipsum affirmasse domi suae talia, quae apud Belgas operarios, non esse; operariis Danis optime consultum esse legibus, instituta, regulis propriis, idoneis ut optime agant, et quietissimi vivant; proceres eius gentis, atque optimos.

Vobis nunc venit in mentem, venit in mentem et mihi sapientis esse mutare consilium, et, quum totus Gallus sim, neque gallicae indolis aliquid a me alienum putem, tesseram, qua veherem in Daniam, comparavi, atque ita feci, ut ille Danus suo absque impendio mihi comes esset toto in itinere, quo herculei nostri colloquiorum labores producti sunt usque ad urbem hanc Haphniam, quae etsi eadem ac Lutetiae Parisiorum non est, tamen ad has aggregari, et addi, et unam urbem cum iis conficere profecto meretur. Eximia enim in viis mundities, in civibus humanitas, in publicis monumentis magnificentia, in domibus cultus, et honestas, in venditoribus et negotiatoribus probitas et fides, in Vieillotium vestrum caritas, et honor, et dilectio. Nemini, nec ulli blandior; dico quae audio, video, et sentio.

Tagglsinberfeber (nescio an recte scribam; hoc adamantino nomine meus ille amicus, in itinere socius, et nunc per urbem dux, appellatur, et qui poterit recte appellet, non ego). Tagglsinberfeber, inquam, me non in publicum diversorium, sed ad amicum provincialem suum, et fortasse municipem, qui locatitia cubacula habet, adduxit, quocum locutus

est plurimis me commendans; atque inde in me curae omnium, quasi in fratrem. Semel ad prandium, bis ad coenam apud familiam hospitis invitatus sum, et mecum, ut prorsus laetarer convivis, etiam ille Tagg... et cetera, in mensa sedit. Quae mihi, non hospitibus reliquis fiunt.

Exiguum pro mensa, pro lectulo, pro cubiculo, pro mundo pretium, et quum abiero, quod serius quidem spero, rediturus recedam siccis fortasse oculis, corde tamen animoque moerenti, et, quam proxime potero, redibo.

Iamque vobis molestus sum: Quid ad nos, dicetis certe, de tua ista rabie circumeundi, ambulator sempiternae? Male beneficium, et probum hominem, et amantissimum vestri rependitis. Nam et vos itineris mei causa fuistis. Vos, inquam, quibus operariorum nefasta descriperam, et nunc, IO, TRIUMPHI, fasta scribo.

Absint ioci, et iocari abstinamus. Tagg... ille et cetera fortasse omnia dixit suo more dicendi; ego certe hic ea video, hic intersum plerisque, quae nec esse arbitrabar, nec fore sperabam.

Quae legetis, haec vix decem abhinc annis parta et comparata sunt, et modo vigent, florentque, et fructus afferunt uberes.

Respublica primum, mox fratricae, societates, pecuniosi viri domus pro operariis exstruxerunt partim omnino locatitias tenui pretio, partim ita locatitias voluerunt, ut inter vicennium operarius propriam habeat sibi domum, pro qua singulis mensibus octo vel decem libellas persolvit.

Unaquaqueque autem domus duobus constat cubulis ad somnos, uno insuper ad coquinam et coenam. A tergo et a fronte, agelli spatia sunt, quibus veluti viridariis et hortis habitatores utantur. Non superposita cubiculis cubacula, sed omnia disposita in ordinem; et quasi ut inris sit unaquaqueque domus, libero usitur aëre, libero sole, recreantibus et reficientibus ventis, quibus patent late spatiantes fenestras.

Octingentas sex ac tria millia domorum huiusmodi Haphnia iam habet; numerus autem de die in dies augetur; novae aedificantur quotidie. Singulae autem huius generis domus septem aut octo millium libellarum pretio aestimantur.

Quidam Classen fundum reliquit, qui habetur quadragies centum millibus libellarum. Annuo huius fructu nucleus domorum pro operariis exstruitur ad montem Friderici prope Haphniam; omnis nucleus vigintiquatuor, domibus constat ita exstructis, ut duobus tabulatis a solo eleventur; hortos ad faciem et ad tergum habeant, insuper sint penes omnes nucleos templum et habitatio pro ministro Dei, domus pro censore seu inspectore, schola, asylus pro pueris, balineum commune omnibus.

Neque posthabiti sunt senes, debilitati labore, viduae, orphanæ, innuptae operariorum.

Addite nunc scholas gratuitas, in quibus sacerdotes, iuvenes literarum ludia vacantes, sapientes viri, praeceptores tum publici tum privati operam assiduum libenter praebent, docentque operarios et filios horum statis horis, sive ad vespas, sive ad meridiem.

Addite negotiatores, qui sua emporia, sua aedificia, ubi merx conficitur, ita constituerunt, ut operarii in tuto sint, bene habitent, et bene nutrantur.

Quin etiam, constituto aerario pro suis, exiguo ex tributo singulis mensibus retento, assem iam triecies centum millium libellarum divitem Zythi officina ad montem Caroli confecit, quo cuivis operario, decem post annos laboris, pensionem donat; atque haec omnia super ea, quae iam diximus.

His et quampluribus, quae brevitas causa praetereo, similibus, consultum est operariis tum in infirmitatibus, tum in adversis; atque his optima est pax, optima quies, qua tantum fruuntur bonis quae pax conciliat, consensus civium confert, atque auget quotidie. — Potuerunt hi et hi; cur nos non poterimus?...

Haec, o viri, non verba inania, placant populos, atque his tantummodo paci consulitur. Qui enim bene se habet, neque mutationem sperat, neque ad civiles motus facile inducitur, ne perdat ea quae pace et concordia civium parta sunt, discordia et bello peribunt.

Imitatores Danorum estote; utinam et omnes essemus quotquot e latino sanguine sumus! Sublata causa motuum civilium, cuivis Catilinae assurgenti idem Catilinae exitus pateret.

Et nunc dicam vobis quae optime sentio, at aequis non aequo verbis, ne meo quidem nativo sermone. Miror hanc Daniam, miror haec litora, quae tradit Tacitus fera et barbara, resonantia oceano turbulentissimo, turbinibus aestuantia ac procellis... Et haec olim vera fuere; nunc praeter ea, quae propria regioni sunt «septem subiectae trioni», nihil horridum, nihil insuetum ac nostris; quinimo ipse oceanus, quasi posita ferocia illa, conquiescit. Numquid naturae physicae leges moralis naturae legibus obediunt? Numquid rude caelum rudes sequitur mores, et mutatis moribus, caelum quoque ac terra mutantur? Plura sentio quam vocabula patiantur. Vos considerate, quibus eloquentia est et sermo facillior, et haec ista mea, quae edere nequeo, declarete. Et valete, valete, prout ego valeo, quem nunc hospes famelicum ad coenam cibus refertam et dapibus fumigantem appellat!

Prid. kal. Aug. a. 1899, Haphniae.

A. VIEILLOT.

ANNALES

Conventus de pace dimissio - Sinenses res - Italorum cum Iaponensibus, Gallorum cum Americanis foedera - Ibericae perturbationes - Bellogradi de perturbatione criminis quaestiones - Regales nuptiae - Transvaalienses discordiae compositae? - Praeses republicae S. Dominici a sicariis interemptus - Belgarum novi administristri - Apostolica nunciatura Lotetia accepta.

CONVENTUS de pace legati, concilio dimisso, Hagae ex urbe discedentes, pactiones inter se institutas, ut a singulis qui per orbem nationibus praesunt ratae haberentur, ad tempus distulere; nec ipsae quidem rogationes, super quibus unanimis fuit consensus, haud statim confirmabuntur; sed trium mensium spatium statutum est, ut, si qua forte minor gens, quae sub tutela sit constituta, suam velit apponere provocationem, liceat a ceteris interponi.

Ceterum, in praesens, bellorum omnium causae quae erant pertimescendae, abactae momento videntur; nam primum Sinenses cum Italia contentiones proxime compositum iri praenunciant, simulque a Belgarum rege negotiationem esse initam, ut alius portus Belgicis pateat, finitimaque provincia statuto pretio concedatur.

Sinenses cum Iaponensibus interdum convenisse dicunt, ut validiorem defensionem, Iaponensibus duobus instructis, valeant contra Europaeos sibi comparare.

PER ORBEM

Fulmina, incendia, terrae motus, explosiones ceteraque huiusmodi quindenorum dierum praecipua recolenti hodie occurrunt. Omnium autem longe maxime pertimenda mihi videntur, quae ex Asiae atque Africae litoribus de pestis claudibus ad nostras aures pervenerunt. Temporis enim aestus torridique calores quibus, dum ubique, et in septentrionalibus potissime tum Americae tum Europae terris, homines vel ictu solis necatos audimus, facile mihi suaserunt morbi terribili contagium, nisi tot gubernantium cautelis coerceatur, ad nostras usque terras posse transferri. Bene equidem nobis, si eadem quae in Pacifici Oceani oris acciderint! In insulis enim Reunion lues suo veluti in imperio regnat, et Sancti Mauriti incolae frequentissima morte cadit. In Indiarum orientalium anglicis provinciis, Poona urbs haud impari crudelitate plectitur, ut a civibus suis in fugam versis deserta iam pene sit. In Sudae Aegyptiana provincia etiam morbus hucusque perfide latens, sese repente revelavit, atque exercitus ibi coactos aggrediens, anglos afrosque milites, nulla distinctione, multos confecit.

Ex longissime denique dissitis Sinensium oris, a redeuntibus navigiis similia enarrantur; Saxon enim germanica navis ex Hong-Kong rediens, infandum illum morbum vehementissime civitatem affligere nuntiavit, ipsaque die, qua navis vela solvit, magnam hominum manum pestilentia fuisse correptam.

Sed germanicos illos nautas non ea tantum de causa, quod a morbo immunes evaserint fortunatos reputavi; sed etiam quod piratarum ferociam vitaverint, qui paucis post diebus, ipsius Hong-Kong in littoribus, Lusitanorum aliam navem aggressi, nautam interfecerunt, et comitem eius vulnerarunt: quod vero et alteri ipsorum navi similiter contigit prope Mauritaniae oras; navis a Mauris inopinato supervenientibus vix, favorabili spirante vento, potuit celeriter fugere.

Haec inter pariter in Sinensium mari prope Wei-hai-wei adversam fortunam angli etiam classarii experti sunt, quorum loricata navis, cui Bonaventura nomen, inopinato fandi haec, quamvis brevi iterum soluta, levibus acceptis detrimentis, iter pergere potuerit. Non idem vero iaculatoriae pericula. Alii apud Torola insulam in Adriatico mari evenit, quae anglosa naves candentis aquae cortina, ducem et classarios quinque vulneratos vidit, atque in portum sese recipere debuit, ut disiecta membra instaurarentur. Similiter et apud Portsmouth aliud huiusmodi naviculae contigit, in qua, ob machinae cylindrum effractum, novem classarios necatos et quatuor vulneratos conquerimur.

Neque his satis: nam et Danubius et Volga, maxima Europae flumina, huiusmodi navalia infortunia exactis diebus compararunt. In Volgae enim aquis mercatoria navis cum inter densissimas nebulas vectoriae cuidam occurrisset, eam demersit una cum omnibus viatoribus, quorum ad quadraginta usque misere perierunt: in Danubio vero navigia duo petrolei cadis onusta, prope Czerson urbem, repente incensa sunt, ac nautae duodecim voracissimis flammis sunt adusti.

Aequorea hucusque recolimus, nec tamen terrestria incendia minus gravis contigerunt. Buda urbs prima hungaras ferreorum tramitum

horrearias ac mercatorias aedes vidit igne consumptas, ad quem immo extinguendum audax vigilum virtus impos omnino evasit. Nam quae praecipue tum acrium potuum, tum petrolei ceterorumque igneorum spirituum vasa inibi erant coacervata, tantam flammis escam addiderant, ut aquae fistula ad eas coercendas satis magna nulla praesto esset. Quod vero Budae infortunio acciderat, Lipsiae aliquot iuvenum dolo excitatum accepimus, qui post exactam in crapulis noctem, ebrietate superveniente ad iurgia usque et rixas commoti, loco, in quo convenerant, iactatis inter luctas facibus, ignem submiserunt. Tunc vero ipsius admissi facinoris magnitudine exterriti, in fugam conversi sunt, sed plures prope Schemnitz correptos, atque in vincula traditos esse dicunt, qui merita poena afficiuntur. Marienburg autem, et ipsa germanica urbs, haud impari fletu eadem miseranda sortita est, atque ex suis domibus quinquaginta igne absumptas conspexit. Sed vetustissima Teutonici equestris ordinis arx, quae prope urbem adhuc stat, vix potuit ab igne servari. In Algeria denique, in Bonae provinciae, inter Oued-el-Aueb et Edough oppida, densissimae ac latissimae silvae flammis deletae sunt.

Incendis fodinarum explosiones superadduntur, quas inter praecipua in septentrionali Americae republica Pensilvania apud Brownville contigit, ubi, igniti aeris effusione inopinato incensa, fodinae cuniculum disiectum est, atque sexaginta operarii ruinis obruti sunt.

Interdum ex ipsa America operariorum seditiones vehementissimae nuntiuntur, quae Neo-Eboraci praesertim inter publicarum venum auctores sunt excitatae. Neque clamorum tantum vel comitiorum inutilia gesta, sed libidinis turba peracta fuerunt, sed ad civilem pugnam per vias civitatis quodammodo ventum est, plurimique curru, ignita pulvere subiecta atque dolo incensa, fracti sunt et disiecti, propugnacula in viis extructa, proeliisque ex eis et ex fenestris domorum cum vigiliis cohortibus lapidibus, mucronibus ac ignitis ballistis facta, usque dum manu militari seditione placata, ad aequam cum tumultuantibus auribus compositionem devenire licuit. Ex Austria de fabris murariis, ex Germania de ferulis similia audivimus, quorum primi Viennae, alteri Berolini, ab opere recedentes, operum vi decesserunt, atque ad operam reducere.

His denique aquarum inundationes sunt adiciendae, quibus tum in Americana republica Texas, tum in Argentina miseros agricolas afflictos videre est, qui repente domus, sata, pecudes, et nonnulli etiam liberos atque uxores, discepta ab undis atque necata viderunt.

Et post haec, hilares sumite dies: hac illac enim satis, heu quot inter lacrimas, cursativimus.

sunt aedes ad colloquia, ad potiones, ad ludos. Parva, sed optima et culta civitas habenda est series illa carrorum perpetua. Russi, quod adhuc deerat, addidere; carrum nempe ad sacellum, seu oratorium, habentem altare, candelabra, tabulam sacram, sacerdotem, aedituum clericum, omnia denique, quot satis esse possint Christiano iter facienti veluti in navi. Hi omnes pro sacro, cui addicuntur officio, stipendia merent, habentque non a viatoribus, sed ab ipsa Societate, quae ferro stravit vias, et industriam vaporitraharam exercet. Recte fecerunt; iam enim illic homines ire, non insciae et immemores Numinis bestiae, quibus tantum religiosi carere fas est. Hoc enim, religione scilicet, praecipue a brutis distamus.

*

Quae amittantur facillius in singulis regionibus Europaeis, ita enumerantur: Galli praeter ceteris amittunt umbellas; Angli tibialia; Germani vascula ad nicotianas frondes comburendas, itemque animalia condita balsamis; Itali perulas coriaceas pro chartis nummatis, vel nummis. Quae de causa haec potius vel illa?

Lepidum repertum.

Medico cuidam, quae guttaria sunt, ea probe callenti, mirabiles visi sunt meridionales homines bono vocis sonorae dono fere ad unum fruentes. Hinc scrutari communem communis effectus causam. Qui meditata tandem illuxit causa in citrinis, assyris et medicis malis, quibus praeter dictis populis, non enim exiguo praesto sunt iis, meridionales gentes utuntur tum potione, tum esu.

Quid autem vocalibus gutturis choridis magis inimicum praeter cerevisia, sylvestris, quae passim septentrionalis regionis incolae utuntur?

Hic medicus illarum rationes iubet adhibere recedere, et se penitus credere malis assyris, chetis, sinensibus et medicis, si recte vocem colere, et canere cupiverint.

*

Ioci.

Vino deambulatio.

Papebrochius, quo nemo carior Baccho, et cui nemo Baccho carior, in Burgondophorum incidit, dum forte urbe in Temenul deambulans coeperrunt; at, quoties cauponam suspiceret, Papebrochius hortabatur et replicabat: « Intremus; hic vinum venale vinum est! » Intrabat. Ultra dum gradiuntur, Papebrochius: « Ingrediamur; hic bona vina, digna caelestibus! » Alibi: « Ne praetereamus; hic misticum! » Etiam ultra: « Non licet abire; helvum hic suavissimum! » Ultra etiam: « Hic morandum; aureum, exsiliens, et Tuscule vinum hoc, quod, si gustaveris, aeternum vives! »

Brevi, modo quia Labicanum, modo quia Viterbiense, modo quia Siculum, modo quia dulce, modo quia Sardinense, modo quia ut matre natum, vel defrutum, aut tene, aut asperum, nulla erat statio ad singulas hederas, in qua phiala vitrea non peteretur, et Burgondophoro semper solvente pretium, gratis turco ille parasitus bibebat.

Iam inde Burgondophorus comitis avaritia stomachabatur. Denique, tolerare impos, invitanti respondit: « Duc me ad cauponam, in qua tu solvas, et ego gratis bibam semel. »

« Non est in urbe! », Papebrochius impudens inquit, atque dimisit.

P. D. V.

VARIA

Quid in russis vaporitrahis pro Deo.

La curritur, qui vapore trahantur per ferreas vias, multa utilia, multa commoda, nonnulla etiam voluptuaria habentur apud Americanos et Anglos. Sunt lectuli, sunt bibliothecae, sunt coenacula,

In Belgica Smet-de-Nayer a rege advocatus
novae Belgiae reipublicae administris; Vandenpeere
boom enim eiusque collegae officio coram rege ab
dicaverant.

ROMAE - Ex Officina Fortiani et Socii.